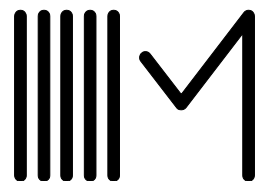

Tussenevaluatie 3

Tentoonstelling Hoge Luchten Museum het Markiezenhof

2-4-2022 – 24-7-2022

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	3
Expositie opzet	3
Kengetallen	5
Profiel van de tentoonstellingsbezoeker	5
Opening	6
Promotie	8
Parallelexpositie hedendaagse kunst: Arsis	11
Inclusie	14
Educatie	17
'Stadslucht maakt vrij': videoportretten en lespakket	25
Vrijwilligers	27
Samenwerking	28
Leerpunten	29
Publieksenquête	30

De gang tussen Schatkamers 1 en 2 waar een inleiding op de expositie wordt getoond. De vloervitrines zijn gevuld met miniatuurhuisjes van Bergen op Zoom.

Voorwoord

Hoge Luchten beleefde na de première in het Hannemahuis in Harlingen (met weer een recordaantal bezoekers) een door de coronamaatregelen ingekort verblijf in de Musea Zutphen. Gelukkig voor onze collega's in Zutphen werden deze beperkende maatregelen opgeheven en konden zij nog een behoorlijk aantal bezoekers verwelkomen. Museum het Markiezenhof had tijdens de gehele looptijd van de expositie niet meer te maken met beperkende maatregelen, maar had wel last van het feit dat in geheel Nederland de bezoekerscijfers aan culturele instellingen aanmerkelijk lager bleven dan voorafgaand aan de coronacrisis. Dit had meerdere oorzaken: men was nog huiverig om te komen omdat Covid-19 nog niet weg was; vanwege de hoge inflatie en duurdere benzinekosten maakte men andere keuzes.

Museum het Markiezenhof verkeert al sinds eind 2020 in zwaar weer in verband met stevige bezuinigingsplannen van de gemeenteraad. Begin 2022 werd duidelijk dat de besparing op de personeelskosten dat jaar nog niet zou ingaan. Dat betekende dat we de organisatie voor Hoge Luchten met het volledige projectteam konden voortzetten. Niettemin leverde de langdurige sombere bezuinigingsvoorspelling een behoorlijke uitdaging op voor de motivatie van de medewerkers. De gesprekken over hun eventuele onzekere toekomst waren immers al gestart. Het verdient een compliment dat de medewerkers stug doorwerkten met hart voor de zaak en het ziekteverzuim bijzonder laag was.

Tussenevaluatie 3

Stichting M5 is een lerende organisatie. Elk deelnemend museum geeft zijn ervaringen, bevindingen en leermomenten door aan een volgend museum. Deze evaluatie is bedoeld ter lering voor volgende edities van Hoge Luchten en ter verantwoording aan onze geldschieters. De criteria van de evaluatie zijn ontleend aan het projectplan. Deze derde tussenevaluatie bevat de ervaringen en cijfers van Museum het Markiezenhof.

Expositie opzet

De selectie werken uit de verzameling van het Rijksmuseum bestond uit 39 schilderijen die alle een relatie met het element 'lucht' hadden. De werken dateerden uit de 17^e tot begin 20ste eeuw. Uit de eigen collectie en uit de gemeentelijke collectie in het West-Brabants Archief zijn in totaal 47 schilderijen, tekeningen en objecten geselecteerd. Van Museum Boijmans van Beuningen hadden we een tekening van de Grote Markt door Hans Bol in bruikleen gekregen. Helaas bleken we niet in staat om te voldoen aan het lage aantal lux dat de tekening mocht hebben. Na enkele dagen hebben we besloten om de tekening te retourneren en een reproductie op te hangen. Van de dochter van wijlen Ton Tieman kregen we enkele maquette huisjes van verschillende Bergse straten in bruikleen. Dat was een mooie aanvulling op onze eigen collectie maquettes.

Collega Hugo ter Avest was zo vriendelijk om ons de inleidende video van Hoge Luchten ter beschikking te stellen. Deze hebben we in onze expositie getoond in een van de vitrines. Via de audiotour konden bezoekers het geluid horen.

De schilderijen van het Rijksmuseum zijn door Imming logistics gebracht en opgehangen. Het Markiezenhof heeft dit jaar ook voor twintig schilderijen speciale hangers (uit Japan) besteld. Deze zijn voornamelijk gebruikt voor de grote Rijksmuseum stukken. Hierdoor is het mogelijk om flexibel het ophangstelsel te gebruiken.

Deze keer was het aandeel van de eigen collectie groot. Als stadsmuseum beschikken we namelijk over een groot aantal stadsgezichten. Ook het West-Brabants Archief heeft een groot aantal tekeningen en gravures met Bergse stadsgezichten. Deze zijn in het verleden vaak aangekocht door het museum, maar worden beheerd door het archief. Naast schilderijen, waarvan vier zijn gerestaureerd voor deze tentoonstelling, exposeerden we een aantal objecten en maquettes. Opvallend was de grote miniatuur zweefmolen. Deze paste goed bij het thema markten, jaarmarkten en kermissen. Bij elke editie van Schatten uit het Rijks proberen we namelijk een verbinding te maken met het verhaal van Bergen op Zoom en de Brabantse Wal. We hebben gemerkt dat onze bezoekers, met name uit de regio, dit zeer waarderen.

Schatkamer 1b

De indeling van onze expositie ging als het ware van buiten naar binnen de stad. Eerst lag de nadruk op stadsprofielen, het zicht op de stad vanaf het platteland, vervolgens op de stadspoorten en bruggen, daarna op marktpleinen en straten. We schreven twaalf themateksten die het verhaal van de stadsgezichten en de vrijheid in en om de stad vertelden. De focus lag daarbij op het verhaal van Bergen op Zoom. Daarnaast was elk object van tekst voorzien en waren er vele audiopunten voor de bezoeker. Zie hiervoor de paragraaf Audiotour.

In Schatkamer 2 hebben we ten behoeve van de bruiklenen van het WBA een extra wand gecreëerd door middel van zogenaamde peesdoeken met aan een kant een afbeelding van het profiel van Bergen op Zoom door De Swaef (1634). In een vitrine ernaast was een presentatie te zien met uitleg wat er zoal op dat stadsprofiel te zien was.

Schatkamer 2

Halverwege de looptijd van de expositie ging de klimaatinstallatie van de Schatkamers stuk. Deze was pas vier jaar oud. Onmiddellijk hebben we contact opgenomen met Eefje van der Weijden van het Rijksmuseum en met Gerard de Kleijn. Gelukkig konden we binnen een week beschikken over een leeninstallatie uit Duitsland. Na enkele weken kwam er een gloednieuwe klimaatinstallatie. Er bleken daarna helaas nog wat problemen met de luchtvochtigheid. Het was van belang om zowel temperatuur als luchtvochtigheid in balans te krijgen om goedkeuring te krijgen van het Rijksmuseum voor de bruikleen van Match volgend jaar.

Kengetallen

Looptijd	16 weken (2 apr.-24 juli 2022)
m ²	192 m ² voor schilderijen HL
Videoportretten in de educatieruimte	
Collectie Rijks	39 schilderijen
Eigen collectie	49 schilderijen/tekeningen/objecten
(waarvan 21 in bruikleen), foto's en reproducties op forex niet meegerekend	
Bezoekers	11.814
Museumkaarthouders	4.943
Vriendenloterij VIP-kaarthouders	549
Vriendenloterij introducees	196
Verkochte publicaties	101
Waardering in rapportcijfer	8,1

Profiel van de tentoonstellingsbezoeker (Gebaseerd op de publieksenquête met 186 respondenten)

Leeftijd

20,5% was jonger dan 50
 23,8% was ouder dan 50
 55,7% was 65 jaar of ouder

Museumjaarkaart (gebaseerd op het totale aantal bezoekers)

41,8% van de bezoekers gebruikte een Museumkaart

6,3% van de bezoekers hadden toegang via de Vriendenloterij (incl. Introducees)

Herhaalbezoek

51,6% van de bezoekers kwam speciaal voor Hoge Luchten naar het museum

51,1% van de bezoekers had het museum niet eerder bezocht

Herkomst bezoekers (gebaseerd op het totale aantal bezoekers)

Regio 51%

Rest van NL 40%

België: 5%

Rest buitenland: 4%

Waardering

De tentoonstellingsopzet werd door 46,2% van de bezoekers gewaardeerd met een 8, 22% met een 9 en 9,1% met een 10. Gemiddeld kwamen we op een beoordeling van 8,1.

Opening

Vanwege de donkere bezuinigingswolk die boven ons museum hing hebben we er dit keer voor gekozen om de opening uit te besteden aan PION Horeca en Promotie, met de opdracht dat de opening spectaculair moest zijn. We wilden hiermee ons museum toch weer even op de kaart zetten. Het programma voor de opening stond al grotendeels vast, maar de uitvoering en de slotact waren nieuw. Om goed zicht te hebben op de daadwerkelijke hoge luchten werd ervoor gekozen om de opening op zaterdag 2 april buiten op de Grote Binnenplaats van het Markiezenhof te laten plaatsvinden. Na een zeer zonnige maand maart sloeg het weer om en hielden we ons hart vast of de opening niet zou verregenen. De weergoden waren ons gelukkig goed gezind en het bleef droog, maar met 7 graden was het behoorlijk fris. De organisatie had uit voorzorg de tribunes met zitplaatsen onder de grote galerij gezet en warmtekachels neergezet.

Omdat in de Bergse editie van Hoge Luchten in een van de Schatkamers een verbinding werd gelegd met de Bergse kermis werden de bezoekers verwelkomt in kermisfeer. Ceremoniemeester Bas van

Oevelen leidde de diverse onderdelen van de opening in met om te beginnen projectleider Yolande Kortlever die iedereen welkom heette. Helaas was de burgemeester door ziekte verhinderd. Hij werd vervangen door locoburgemeester Barry Jacobs die de tekst van de burgemeester over het thema vrijheid voordroeg. Leerlingen van het Centrum voor de Kunsten waren aan de slag gegaan met het lespakket 'Stadslucht maakt vrij'. De eerste resultaten waren een aantal stop motion filmpjes waarvan er twee tijdens de opening werden getoond. Singer songwriter JW Roy bracht zijn lied 'Laat het leven maar zweven' hier ten gehore. Dit lied werd ook opgenomen in de Bergse aanvulling van de audiotour. Rob Groenland, meteoroloog van het KNMI, hield een korte voordracht over de weersvoorspelling die uit de schilderijen van het Rijksmuseum gehaald kon worden. Bij de MuseumJeugdUniversiteit zou hij een week later hier uitvoerig op ingaan. Dansgroep Grondwerk met leerlingen van het Centrum van de Kunsten bracht een wervelende ode aan het Noorderlicht. Daarna werd er een videofragment getoond uit de serie videoportretten 'Stadslucht maakt vrij' door Martin & Inge Riebeek. Het openingsprogramma verliep gesmeerd en de 'silkact' aan het slot was een mooi eerbetoon aan de hoge luchten. Daarna werd de expositie geopend door gedeputeerde Stijn Smeulders. Tijdens de receptie werden er hapjes geserveerd die geïnspireerd waren op lokale lekkernijen van de zes deelnemende steden vertegenwoordigd in de Stichting M6 en het Rijksmuseum Amsterdam.

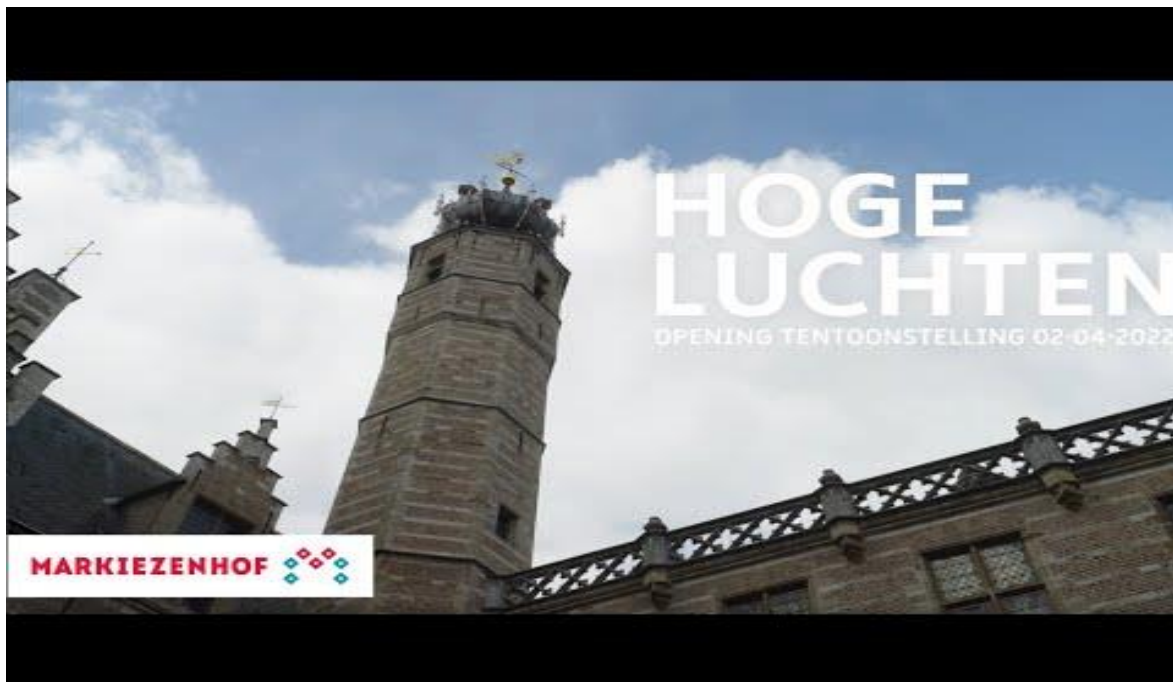

De belangstelling voor de opening was groot. Helaas konden we maar 150 personen toelaten, het aantal zitplaatsen op de tribunes liet niet meer toe. Dit bleek op het laatst toch een probleem te worden. Dit konden we oplossen door de late aanmelders te verzoeken om alleen te komen. De parallelexpositie in het Markiezenhof van Kunstenaarscollectief Arsis werd tegelijk geopend met de expositie Hoge Luchten. Voor de volgende expositie Hete Vuren is het aan te raden om deze twee exposities apart van elkaar te openen, zodat er voldoende aandacht kan gaan naar de kunstenaars van Arsis die dan ook hun aanhang kunnen uitnodigen voor de opening. Dat was bij Hoge Luchten niet mogelijk vanwege het beperkt aantal plaatsen.

Promotie

Zowel online als offline zijn er diverse promotiemiddelen ingezet, te denken aan: posters, flyers, abri's en online campagnes (Facebook en Instagram). Het doel was om een jonger publiek te bereiken via social media (Facebook en Instagram). Tijdens de eerste weken van de tentoonstelling zagen we regelmatig enthousiaste verhalen op websites en social media over Hoge Luchten, het Markiezenhof en over Bergen op Zoom.

De opening van Hoge Luchten gebeurde op de Grote Binnenplaats van het Markiezenhof en was tevens een succes. Tijdens de opening is er een filmreportage gemaakt die we hebben ingezet gedurende de beginperiode van de expositie: [Aftermovie opening Hoge Luchten \(02-04-2022\)](#)

In totaal hebben bijna 12.000 bezoekers Hoge Luchten gezien. Aangezien de expositie direct startte na een periode van de Covid-19 lockdowns, is dit aantal netjes. Over de gehele cultuur linie bleef het aantal bezoekers tijdens deze periode achter: <https://nos.nl/artikel/2429680-waar-blijft-het-publiek-cultuursector-worstelt-sinds-corona>

Ook voor deze editie hebben we veel geïnvesteerd in de tentoonstelling. We waren zichtbaar in de stad d.m.v. flyers, affiches en citydisplays, 2-signs. We hebben gebruik gemaakt van de 2-signs in Reimerswaal, Steenbergen, Bergen op Zoom, Etten-Leur, Roosendaal en Breda.

In Antwerpen waren we een maand lang zichtbaar op de stations Antwerpen Berchem en Antwerpen Centraal met in totaal 30 abri's verspreid over de perrons. Ruim 15.000 flyers zijn verspreid in West-Brabant en Zeeland (campings, hotels en recreatiebedrijven) via Zeeuwse Zaken en via de musea in Brabant, Zeeland en Antwerpen.

Vanuit de werkgroep M6 hebben we voor deze editie gekozen voor radiocommercials (radio 1 en 4) en TV-spotjes. Zo waren we landelijk 10 dagen zichtbaar op de radio en tv. Uit de publieksenquête is duidelijk naar voren gekomen dat een groot deel van onze bezoekers op de hoogte was van de tentoonstelling via de radioflights en tv-spotjes.

Deze commercials hebben we lokaal ook ingezet via ZuidWest TV en -FM en via de bioscoop C-Cinema Bergen op Zoom.

Er was aandacht voor het Markiezenhof in de pers, t.w.: AD, de Zondag, BN De Stem, Bergen op Zoomse Bode, Halsterse Krant, BoZ magazine, en de Brabantse Wal krant.

Zie verder de publieksenquête achteraan deze evaluatie.

Een andere pr-middel was de fotowedstrijd 'Deel de Brabantse Wal' in samenwerking met het Brabants Landschap en VVV Brabantse Wal. Dit onderdeel is hetzelfde als de fotowedstrijd die werd gehouden tijdens Lage Landen. Er kwamen tientallen inzendingen binnen via de e-mail. Een selectie van de beste foto's was op het beeldscherm in de Tuinzaal (begane grond, gratis toegankelijk) te bezichtigen. De prijswinnaar kreeg een workshop natuurfotografie, aangeboden door Brabants Landschap.

Kengetallen website markiezenhof.nl (4 april t/m 24 april):

Totaal aantal gebruikers: 29.750

Een gebruiker is iemand die ten minste één keer actief is geweest op onze website gedurende de periode.

Het apparaat waarop de website/hoge luchten is benaderd:

Mobiel: 54,04%

Desktop: 37,36%

Tablet: 8,60%

Totaal aantal paginaweergaven: 122.840

Paginaweergaven markiezenhof.nl/hogeluchten: 10.579 (10,24%)

Hiermee staat de pagina op plek 2, na de homepage, van de meest bekeken pagina.

Het overgrote deel komt via Google Search uit op de pagina, gevolgd door direct de link in te voeren in de webbrowser. Tevens hebben social media (met name Facebook) een aandeel in het genereren van het verkeer op de webpagina.

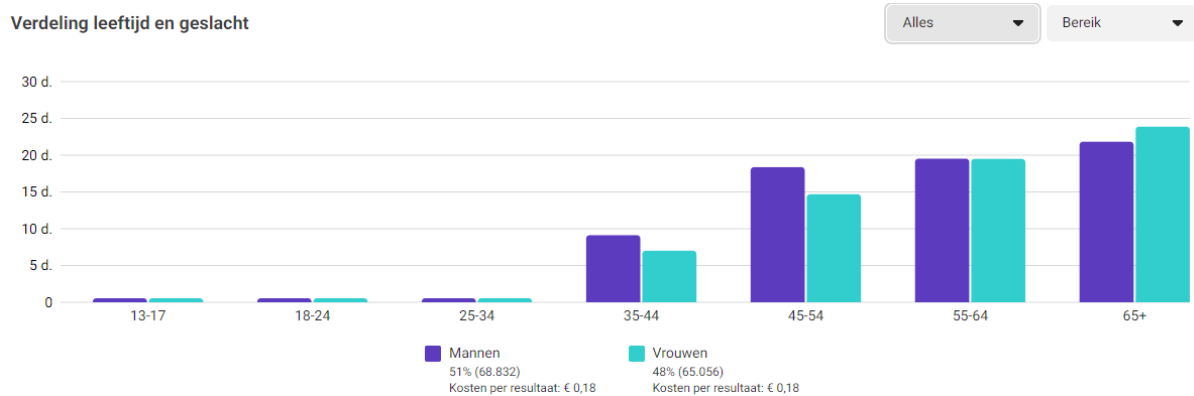
Kengetallen online campagnes op Facebook/Instagram:

Fase 1 in combinatie met de nationale tv-campagne (4 april t/m 24 april)

- 4.230 Klikken op links
- waarvan 3.430 uniek
- 134.401 personen bereikt
- 438.876 weergaven van de advertenties
- € 0,18 Per klik op een link
- 3,27 Frequentie Per persoon
- Totaal budget: € 750,-

Benchmark toelichting door makeyourmedia

Normaal is een cpc (Cost per Click) van rond de € 0,30 goed, bij jullie ligt deze na 1 flight op € 0,18. Bij Hannemahuis kwam die over twee flights uit op € 0,14 en bij Zutphen zelfs op € 0,12, dat is echt uitzonderlijk laag. Het bereik schommelde per flight bij de andere musea tussen de 130.000 en 150.000 dus daar scoren jullie ook prima, met een uitstekende contactfrequentie van iets boven de 3.

Fase 2 in combinatie met de nationale radiocampagne (1 juni t/m 20 juni)

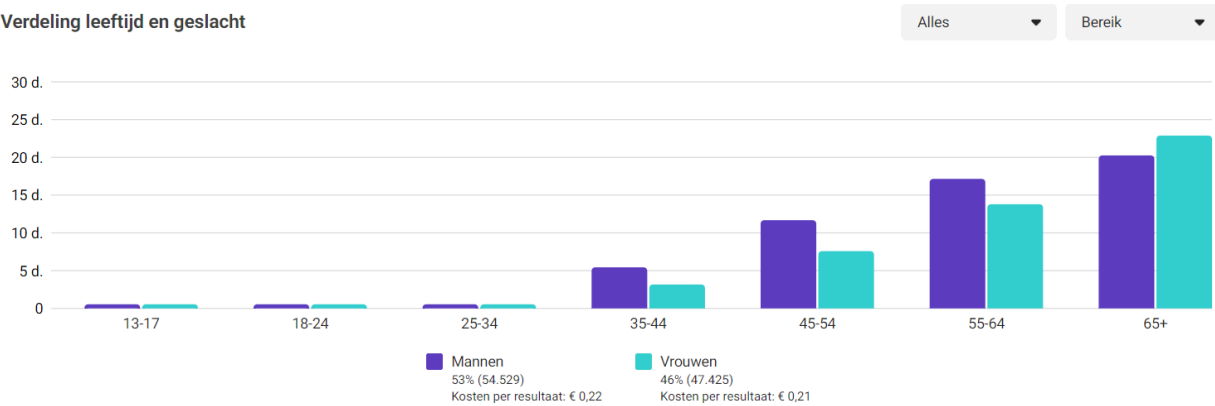
- 3.474 Klikken op links, waarvan 2.883 uniek.
- 102.402 personen bereikt
- 290.286 weergaven van de advertenties
- € 0,22 Per klik op een link, dit is prima
- 2,83 Frequentie per persoon
- Totaal budget: € 750,-

Benchmark toelichting door makeyourmedia

Over het algemeen: de kosten per klik pakken iets hoger uit dan de eerste flight. Maar dat zit nog steeds op een prima bedrag. De frequentie zit op een uitstekend niveau net onder de 3.

Ook de interactie was prima met 691 reacties, 26 opmerkingen, 13 opgeslagen berichten en 45 gedeelde berichten.

Verdeling leeftijd en geslacht

Parallelexpositie hedendaagse kunst: Arsis (evaluatie door Arsis) *Arsis ontmoet: Hoge Luchten, schatten uit het Rijks*

Stichting Arsis kunst en sociëteit deed voor de derde achtereenvolgende keer mee aan de expositiereeks Schatten uit het Rijks. De voorbereidingen werden in juli 2021 opgestart met het benaderen van de eerdere deelnemers. Uiteindelijk hadden 101 kunstenaars zich als belangstellende ingeschreven, waarvan 83 kunstenaars daadwerkelijk werken aanleverden: in totaal 130 werken. Gedurende de voorbereiding is er goed overleg geweest met Museum het Markiezenhof. Relatief kort voor de start van de expositie werd bekend dat wij naast de Tuinzaal in het Markiezenhof en onze eigen galerie ook de Grote Galerij op de eerste verdieping mochten gebruiken voor de expositie. Deze kans hebben wij met beide handen aangegrepen ook al gaf dat de nodige organisatorische uitdagingen.

Al die tijd was er een werkgroep van Arsis actief die voor de organisatie zorg heeft gedragen. Het team bestond uit: Maarten van 't Hof, Karin van de Looij en Trudie Vrolijk. Daarbij werden we op verschillende momenten ondersteund door de vaste Galerie commissie bestaande uit: Annemiek Hoek, Jodrike de Koning en Trudie Vrolijk.

Voor de inrichting van de diverse ruimten zijn verschillende bij Arsis aangesloten kunstenaars actief geweest. Arsis was immers verantwoordelijk voor de inrichting van zowel de eigen galerie als de twee ruimten in het Markiezenhof. Arsis zorgde ook voor het aanleveren van de diverse boekjes en folders waarin onze expositie voorkomt. Het ontwerp etc. is gedaan door Trudie Vrolijk. De productie liep via het Markiezenhof.

Dit jaar was er ook samenwerking met een groep kunstenaars die in de bibliotheek exposeren: Groep Daan. Zij exposeerden daar collages geïnspireerd op Hoge Luchten. Deze zijn ook vermeld in onze folders. Deze samenwerking beperkte zich tot het helpen bij de publiciteit e.d.

Voor deze expositie hebben wij een speciale Arsis expositie website beschikbaar:

<https://bergenopzoom.art> Hierop hebben de deelnemende kunstenaars een account en kunnen ze digitaal hun kunstwerk en gegevens aanleveren. Deze website dient tevens als digitale catalogus van de expositie. De aanmelding eindigde eind januari 2022. De website is nog tot de jaarwisseling gevuld met de huidige werken.

Selectie van de kunstwerken

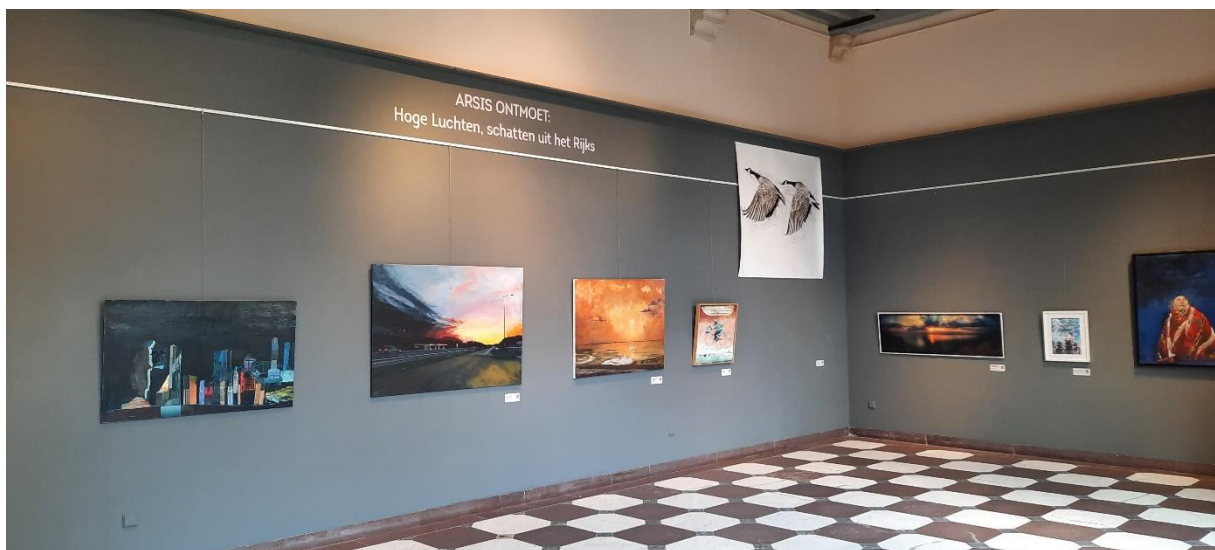
Covid regels speelden een belangrijke rol bij het aanleveren van de kunstwerken voor de jurering. Kunstenaars konden digitaal een moment kiezen voor aanleveren van de kunstwerken in onze galerie. Dat was op 31 januari, 1 en 2 februari. De week erop hebben de 2 werkgroepen alle kunstwerken opgesteld in de galerie voor de selectie.

Arsis heeft daartoe aan vier personen die ervaring en kennis hebben van kunst en cultuur gevraagd ons te helpen om uit de 130 ingezonden kunstwerken een selectie te maken om te komen tot een expositie die verdeeld kon worden over 3 voor ons beschikbare locaties.

Dit selectiecomité bestond uit: Margriet Burgers, Liesbeth Geerts-Bogers, Johanna Jacobs en Gerard de Kleijn. Zij hebben een waardering gegeven aan de aangeleverde kunstwerken waarmee Arsis vervolgens de exposities heeft ingedeeld.

Tijdens het opstellen kwamen we tot de conclusie dat we eigenlijk alle kunstwerken wilden laten zien. Dus werd er snel een open dag georganiseerd op 12 februari in de eigen galerie. En we voegden er een extra element aan toe. Bezoekers konden kunstwerken nomineren voor een publieksprijs. Het meest gekozen kunstwerk is dan ook geëxposeerd in de Tuinzaal van het Markiezenhof. Onder de mensen die gestemd hebben mochten wij een gratis toegangsbewijs tot de expositie in het Markiezenhof voor 2 personen met een kopje koffie aanbieden, ter beschikking gesteld door het Markiezenhof. Deze open dag is door ruim 200 mensen bezocht en was dus een groot succes. Het juryrapport en een mooie inleiding zijn geschreven door Johanna Jacobs. De vormgeving was in handen van Arsis, de productie bij het Markiezenhof.

Gedurende de hele periode hebben wij de nodige pers-aandacht gehad, o.a. via Zuidwest TV en het dagblad BN de Stem.

Tuinzaal 1

De expositie

Bij het samenstellen van de exposities in de drie ruimten hebben wij ons laten leiden door de selectie en bijbehorende waardering voor de kunstwerken door het selectiecomité. De 10 werken met de hoogste waardering en de publieksprijs zijn geëxposeerd in Tuinzaal 1 op de begane grond van het Markiezenhof. In de Grote Galerij hebben wij 34 werken kunnen plaatsen. Dat waren de 3-dimensionale werken en die 2-dimensionale werken die ook een hoge waardering hadden gekregen van het comité.

Deze twee ruimten in het Markiezenhof zijn open geweest gedurende de hele expositieperiode, al was de Grote Galerij alleen te bezoeken op vrijdagen, zaterdagen en zondagen en 2e Pinksterdag. De expositie in onze galerie was alleen in April.

Arsis moest zorgdragen voor de suppoosten, ook bij het Markiezenhof in de Grote Galerij (i.v.m. personeelstekort Markiezenhof). Dat organiseren heeft veel tijd en energie gekost. Wij gingen er vanuit dat exposerende kunstenaars minimaal 1x per maand een suppoostdienst zouden draaien. De dagen hadden wij in 2 delen gesplitst waarvoor men zich via Datumrikker kon opgeven. Die tijdsverdeling bleek minder handig. De tijden waren 11.00 tot 13.00 en 13.00 tot 17.00 uur. De middag was daardoor relatief lang. De volgende keer zullen wij een andere verdeling maken. Helaas was een deel van de kunstenaars weinig bereid om aan het suppoosten mee te werken. Buitengewoon veel dank voor degenen die het wel deden en die daardoor soms vele malen per maand een dienst hebben gedraaid. De volgende keer gaan we deelname hieraan verplicht stellen.

De samenwerking met de dagelijkse leiding van het Markiezenhof was uitstekend, kleine incidenten met onze suppoosten, zijn goed opgelost. De regels in het museum moeten wij nog wat strakker maken voor de volgende keer. Maar terugkijkend is het verder uitstekend verlopen.

Bezoekcijfers Arsis

De expositie in onze galerie was alleen in april te zien. Bij de opening waren er 40 belangstellenden. In totaal zijn er 228 bezoekers geweest.

In het Markiezenhof kunnen we het volgende vertellen. De Tuinzaal was vrij en gratis toegankelijk. Er was hier geen aparte suppoost die bezoekers kon tellen. We mogen aannemen dat een belangrijk deel van de bezoekers aan het Markiezenhof kans heeft gehad om dit te bezoeken.

Grote Galerij

In de expositieperiode zijn 11.814 bezoekers aan deze expositie geregistreerd door het Markiezenhof. De Grote Galerij moest door ons worden voorzien van suppoosten en een aantal daarvan heeft de bezoekers aan ons deel geregistreerd. Daardoor weten we dat de vrijdagen wat

rustiger waren met zo rond de 50 bezoekers per keer. Op de zaterdag en zondag waren er dagen bij waar meer dan 100 bezoekers konden worden geteld. De openstelling op beide Pinksterdagen was een groot succes. Wij hebben 350 bezoekers geteld in totaal voor deze twee dagen.

De bewegwijzering naar ons deel in het Markiezenhof liet helaas veel te wensen over. De volgende keer moet daar meer aandacht voor komen en moet dat goed worden georganiseerd. Veel mensen gingen vanuit Schatkamer 2 het gangetje naar de educatieruimte al niet in en als ze dan bij de ingang van de educatieruimte kwamen keerde men vaak om. De oplossing voor de suppoost van Arsis was om in de educatieruimte te gaan zitten, zichtbaar, en de twijfelaars binnen te praten. Dat scheelde zeker de helft van het bezoek. Echter niet elke suppoost heeft dat gedaan, ook omdat in deze ruimte een repeterende film was te zien.

Wij schatten in dat ongeveer de helft van het geregistreerde bezoek aan de expositie ook kennis heeft genomen van ons deel. Deels door onze beperkte opening en deels door het ontbreken van goede bewegwijzering. Maar uitgaande van deze inschatting hebben ongeveer 5.500 mensen ons deel bezocht.

QR-Code

Bij elk kunstwerk was een QR-code aanwezig. Het doel was om zo de bezoeker extra informatie te kunnen geven over kunstwerk en kunstenaar en als dat gewenst was deze zelfs te kunnen kopen. Daartoe moest wel de kunstenaar zijn gegevens en verkoop informatie goed ingevoerd hebben op de website. Helaas hebben velen dat niet gedaan. De website zelf is door 2200 unieke bezoekers bekeken. Hier zijn we tevreden mee.

Tot Slot

Arsis beschouwt de groei van de mogelijkheden in het Markiezenhof als een zeer goede ontwikkeling. Voor Hete Vuren dat op 22 april 2023 start bij ons in Bergen op Zoom zijn er nog meer mogelijkheden voor expositie. Zo kunnen nu ook beeldhouwwerken in de tuin van het Markiezenhof geëxposeerd worden. En is los van het Markiezenhof er in mei een optie om in de Sint-Gertrudiskerk te exposeren.

Resumerend zijn wij erg tevreden over deze expositie, zeker nadat de vorige door Covid-maatregelen nauwelijks van de grond is gekomen.

Dank aan iedereen die in welke vorm dan ook bijgedragen heeft aan het succes van deze editie.

Op naar Hete Vuren,
Maarten van 't Hof, voorzitter Arsis

Inclusie

Bij de expositie Koele Wateren was het speerpunt social inclusion. We kwamen er snel achter dat het een heel breed onderwerp was. Een en ander kwam niet helemaal uit de verf dus het was heel fijn dat dit nogmaals een voorwaarde was bij deze derde editie zodat we dieper op de zaken in konden gaan en dat dit ook daadwerkelijk in de expositie terug te vinden was.

Met de M6 educatie groep hebben we overlegd op welke doelgroep we ons gingen richten; mensen met een visuele beperking. Niet alleen voor die groep hebben we bekeken waar we hun tegemoet kunnen komen maar ook voor mensen met een auditieve beperking of een beperking in mobiliteit. Ook hebben we nagedacht over oudere mensen met daarbij horende beperkingen of mensen met

een cognitieve beperking maar men moet keuzes maken dus vandaar dat we ons voornamelijk gericht hebben op mensen met een visuele beperking. We hebben als groep diverse Webinars gevolgd, die beschreven worden onder de kop "Samenwerking M5 educatiegroep".

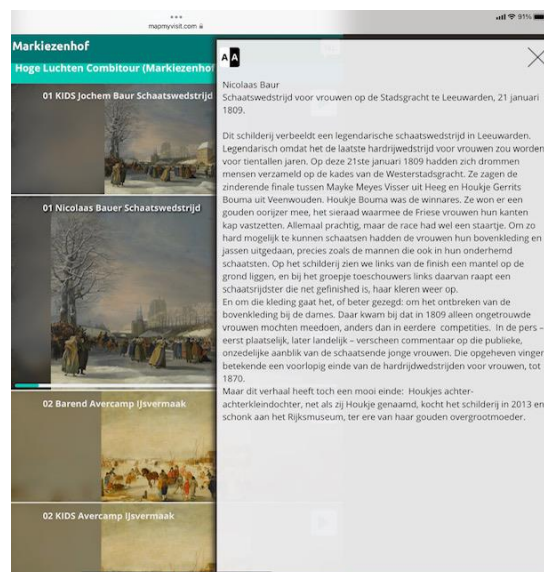
Voor museum het Markiezenhof hebben we contact gezocht met Kees Spikker van de stichting Welzijn Visueel Gehandicapt en Pieter Bruys van de stichting Toegankelijk Bergen op Zoom. We hebben een zeer prettig eerste gesprek gevoerd waarbij we veel energie voelden aan beide zijden om met deze materie aan de slag te gaan. Zo spraken we af om een rondje door het museum te maken om te kijken naar laagdrempelige mogelijkheden ter verbetering van het bezoek van mensen met een beperking. Uit deze schouwronde kwamen een aantal simpele aanpassingen met veel rendement. Bijvoorbeeld het spannen van een koord voor een trapafgang bij een bocht. En koorden om de trapleuningen in de hoek te kunnen blijven volgen.

We zijn op aanraden van Kees Spikker naar de Gertrudiskerk gegaan om daar te kijken naar de plattegrond in braille die tot stand is gekomen door bemiddeling van voornoemde. Voor museum het Markiezenhof zou dit een geweldige aanvulling zijn.

Het boekje Museum Open U- toolkit voor een toegankelijk museum, stichting Zet, HandicapNL, is een geweldig naslagwerk wat vooral zorgt voor bewustzijn en wat vol staat met goede tips. Wat we uit dit boekje leerden en wat ook bleek uit het gesprek met Kees Spikker en Pieter Bruys was dat het heel erg belangrijk is dat de medewerkers weten hoe mensen met een beperking benaderd dienen te worden om hun bezoek zo prettig mogelijk te maken. Een training voor de medewerkers leek ons dan ook een goed plan.

Helaas zijn een heleboel zaken die wij als haalbaar zagen en waar wij enthousiast over waren niet gerealiseerd door de beperkingen die wij ervaren en ervaren door de reorganisatie waar wij als gemeente Bergen op Zoom en meer specifiek als museum in verkeren.

Ook de totaalbeleving waar we op voorgesorteerd hadden met de educatie groep en die in Harlingen en Zutphen ook niet geheel en al van de grond kwam, hebben we moeten schrappen. Bij 6 schilderijen wilden we naast de soundscapes en beeldbeschrijvingen die voor deze schilderijen gerealiseerd zijn, ook geur en tast toevoegen. Ook wilden we echte belevingsmomenten creëren in rondleidingen maar dit idee hebben we moeten verlaten onder invloed van de geldende beperkingen door de reorganisatie.

Bezoekers met een auditieve beperking konden de audiotour op hun smartphone lezen.

Wat we wel hebben kunnen realiseren met de M6 educatiegroep zijn de beeldbeschrijvingen. We hebben als educatie groep een workshop gevolgd over het maken van beeldbeschrijvingen. Met al deze informatie zijn we aan de slag gegaan als groep. We hebben een aantal schilderijen gekozen waar we een beeldbeschrijving voor wilden maken en hebben deze onderling verdeeld. We hebben geschreven, gelezen, herlezen en elkaar voorzien van feedback om te komen tot beeldbeschrijvingen voor de audiotour.

De M5 educatie groep heeft samen een keuze gemaakt voor 3 onderwerpen waar een soundscape voor gemaakt is. De voorzitter van de educatiegroep had hiervoor een geschikt contact. De soundscapes zijn gemonteerd met de beeldbeschrijvingen om zo te komen tot meer beleving voor mensen met een visuele beperking maar ook voor bezoekers zonder die beperking.

Ook is er een voelschilderij vervaardigd bij het schilderij van Jongkind, *Rotterdam bij maneschijn*, door Trees Penters via bemiddeling van Wiegerina van der Meer onze educatie collega uit Harlingen. In Bergen op Zoom hebben de heren van de Technische Dienst een prachtige kast vervaardigd waarin dit voelschilderij zo gepositioneerd is dat er gevoeld kan worden en nadien door het terugslaan van een leren lap ook gekeken kan worden naar dit werkstuk.

Door Annemarie Pothaar, de voorzitter van onze educatie groep werd Maaïke Brink geïntroduceerd die bij haar in het museum in Hoorn stageliep voor haar opleiding aan de Reinwardt Academie. Maaïke deed onderzoek naar de kansen en mogelijkheden m.b.t. inclusie voor het Westfries Museum in Hoorn voor de tentoonstelling Hoge Luchten, onderdeel van de vier reizende tentoonstellingen van Schatten uit het Rijks. Ze heeft alle deelnemende musea bezocht en de tentoonstellingsruimte(n) geanalyseerd en gekeken naar de algehele toegankelijkheid, zowel fysiek als digitaal. Ze komt tot de conclusie dat social media een gemakkelijke manier is om publiek te betrekken bij het museum. Daarbij is de meest ideale opzet van de sociale media een mix tussen actie en informatie en een mix tussen collectie en wat er zich achter de schermen afspeelt.

Een onzes inziens belangrijke conclusie uit haar rapport willen we hier in zijn geheel opnemen;

“Uiteindelijk kan ik concluderen dat kleine toegankelijke toepassingen een tentoonstelling een extra dimensie geven, kunst moet je door middel van verschillende zintuigen tot je kunnen nemen en een goede mix hiervan zorgt voor langer behoud van de informatie. Geur, reuk, smaak, tast, gehoor en

zicht moeten allemaal op verschillende wijzen worden ingezet. Dit is niet alleen zinvol voor de mensen die één of meerdere zintuigen niet kunnen gebruiken, maar ook voor de bezoekers die hier geen of minder problemen mee ervaren. Multi-zintuigelijke beleving is de sleutel tot een tentoonstelling die zowel toegankelijk als beleefbaar is.

Ik wil de musea uit de M6 samenwerking meegeven dat het zo belangrijk is om tijdens de besluitvorming rondom tentoonstelling te allen tijde samen te werken met educatie, juist omdat educatie een andere kijk heeft op dingen en samen met de andere afdelingen, zoals collectie en vormgeving, kan zorgen voor de juiste mix. Het is zo belangrijk dat de afdeling educatie een duidelijke rol krijgt binnen de besluitvorming, juist omdat musea niet slechts de verteller van het verhaal moeten zijn, maar een plek waar mensen samenkomen, kunnen ervaren, verhalen kunnen delen, kunnen ontdekken en van en met elkaar kunnen leren en juist daarom moeten er meerdere zintuigen worden ingezet.”

Educatie

Wollige Wolken speurtocht.

Voor de jonge bezoekers ontwikkelden we wederom een spannende en geheimzinnige speurtocht; de Wollige Wolken speurtocht. We hebben hetzelfde concept gehanteerd wat we bij de expositie Koele Wateren gebruikt hebben maar waar toen zo goed als geen kinderen van hebben kunnen genieten omdat het museum helaas moest sluiten ten gevolge van de toen geldende Corona maatregelen. Gewapend met een blacklight lampje en een vragenblad met daarop fragmenten van schilderijen gaan kinderen op zoek naar de betreffende kunstwerken. Per kunstwerk is er een vraag te beantwoorden die iets duidelijk maakt over wat er op het schilderij te zien is. Om te controleren of het goede antwoord gevonden is kan men met het blacklight lampje schijnen op een afbeelding van een wolkje wat zich in de nabijheid van het kunstwerk bevindt. Op het wolkje staat het antwoord geschreven met een blacklight stift.

MuseumJeugdUniversiteit

Nieuwsgierige kinderen konden in het Markiezenhof terecht voor een collegereeks van de MuseumJeugdUniversiteit. De collegereeks ging over lucht, wolken, weer en wind en sloot mooi aan bij de tentoonstelling 'Hoge Luchten'. Bovendien werd zo mogelijk een verbinding gemaakt met enkele schilderijen van het Rijksmuseum.

Rekening houdend met een mogelijke beperking van de groepsgrootte i.v.m. corona, konden maximaal 30 kinderen zich aanmelden voor de reeks. Binnen een week was de reeks uitverkocht en stonden er meerdere kinderen op de wachtlijst.

De onderwerpen zijn samen met Maud van Tongeren, de educatie medewerker van Gouda, gekozen. De reeks is ook overgenomen door Annemarie Pothaar van het West-Fries Museum.

College 1 Wat vertellen wolken ons?

Expert Rob Groenland, meteoroloog KNMI, docent en klimaatadviseur bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

In dit college neemt meteoroloog Rob Groenland je mee in de wereld van de wolkenluchten. Aan de hand van een aantal (spannende) weersituaties kijken we naar woeste luchten, mooie en rustige luchten. Kunnen we het weer op korte termijn hier ook mee voorspellen? En wat vertellen ons de schilderijen, herkennen we die wolken? Hoe zijn ze opgebouwd? We maken ook een reisje door de atmosfeer, de meteoroloog vertelt over het temperatuursverloop en over de waterdampcyclus. Ook leert hij hoe wolken ontstaan aan de hand van een wolkenatlas.

College 2 Hoe hoog kun jij denken?

Expert Boris van Meurs, promovendus en docent wijsbegeerte aan de Radboud Universiteit.

De mens is een dier dat vrije keuzes kan maken. Een schimmel, een insect en een slak kunnen dat niet. Toch? Maar stel je eens voor dat je hoog in de lucht zou vliegen als een vogel. Kijk dan eens naar beneden. Je ziet een heel ander plaatje van de mens. Onze steden lijken wel wat op schimmels zoals je die op bomen ziet. Onze mijnen lijken op mierenhopen. Onze auto's lijken bijna op slakkenhuisjes waarin we ons verstoppen. Als je vanaf de lucht naar jouw leven kijkt, ben jij dan wel zo anders dan een insect of een schimmel? In dit college stijgt je samen met filosoof Boris van Meurs op in de lucht. Ondertussen staan we stil bij wat we op alle hoogtes kunnen zien. En wat gebeurt er als we uiteindelijk boven de lucht uitkomen?

College 3 Waarom waait de wind?

Expert Dr. Rianne Giesen is wetenschappelijk onderzoeker bij het KNMI.

Het is je ongetwijfeld wel eens opgevallen op weg naar school: de ene dag heb je wind tegen, de volgende dag krijg je een duwtje in de rug. Soms waait het heel hard, terwijl je een andere keer nauwelijks wind voelt. Hoe komt het dat de wind steeds verandert van snelheid en richting? En waarom waait het eigenlijk? Rianne Giesen, onderzoeker bij het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI), vertelt je in dit college waar wind vandaan komt, hoe je wind kunt meten en waarom het niet altijd en overal even hard waait.

Zowel de sprekers als de kinderen waren enthousiast na afloop. Meteoroloog Rob Groenland werd ook na het college nog door de kinderen aangesproken met allerlei vragen over het weer. Tijdens het college door filosoof Bas van Meurs kwamen de kinderen met verrassende observaties en na het college door

Rianne Giessen, die de kinderen veel had geleerd over de wind, konden de kinderen thuis aan de slag met een knutselpakket voor een eigen windvaan.

Blogs Hoge Luchten, Schatten uit het Rijks

Daphne Valentijn (medewerker collectiebeheer en kunsthistoricus) schreef een aantal blogs in het achtergrond verhaal van diverse topstukken uit het Rijksmuseum en het Markiezenhof. Deze blogs vormden een waardevolle aanvulling op de expositie en waren een extra mogelijkheid om via social media aandacht te trekken voor de expositie.

De onderwerpen waren:

Het ondernemerschap van Jan van Goyen

De lof en pracht van de stad

Een anonieme tekening van Bergen op Zoom

Betsie Issels en Abraham Gips: "Je hoeft hier niet geboren te zijn om hier vandaan te willen komen." –

Bert Bevers

Kermissen en kwakzalvers

De schilderachtige werkelijkheid van Weisenbruch

Eenvoud, Waarheid en het Eeuwige

De blogs zijn nog te lezen op onze website: www.markiezenhof.nl/over-ons/nieuws/blog-hoge-luchten-schatten-uit-het-rijks

Activiteiten en workshops geïnspireerd en verbonden aan de expositie Hoge Luchten.

Voor de expositie Lage Landen, de eerste editie van de M5 samenwerking, hebben wij de samenwerking gezocht met verschillende organisaties en verenigingen in Bergen op Zoom en omgeving om aan te haken bij de expositie om zo te zorgen voor meer bekendheid en een groter draagvlak. Dit resulteerde in fijne samenwerkingen en een prachtig activiteitenprogramma. Deze organisaties en verenigingen haakten wederom aan bij de tweede editie, de expositie Koele Wateren. Helaas vielen al onze plannen in het water door de restricties en maatregelen rondom Corona. Gelukkig hebben we elkaar weer weten te vinden bij de expositie Hoge luchten en hebben de activiteiten doorgang kunnen vinden.

Onderstaand zijn de evaluaties opgenomen van de organisaties die aangehaakt zijn; IVN de Groene Zoom, Stichting In den Scherminckel, Stichting Stadsgidsen Bergen op Zoom, schrijverscollectief Schrijven en Schrappen en het CKB, Centrum voor de Kunsten Bergen op Zoom.

IVN De Groene Zoom:

We zijn aangehaakt bij de expositie Hoge luchten in museum het Markiezenhof met 3 activiteiten;

1. BIJ Hoge Luchten
2. WOLKenSTILTE
3. Tussen lucht en rietkraag

1. BIJ Hoge Luchten - Zondag 24 april 14.00 uur - Kraaijenberg

Presentatie van 'onze' imker Henriette Steijn en na 3/4 uur een korte excursie op zoek naar (wilde) bijen, met een zoekkaart in de hand.

Opkomst:

- 4 kinderen (waarvan een de dochter van Henriette)
- 6 volwassenen (waarvan twee begeleiders, naast Henriette).

Het is jammer dat er zo weinig kinderen waren, dat was wel de doelgroep. Maar verder een leuke activiteit.

2. WOLKenSTILTE - Zondag 1 mei 10.30 - 12.30 uur - Kraaijenberg

Presentatie van Rob van Oorschot over weer en wolken.

Opkomst: 9 personen.

Mensen waren enthousiast over de presentatie, Rob had er echt wat leuks van gemaakt.

Na 3/4 uur vertrokken we met Frans van der Lem met 7 personen voor een stiltewandeling tot aan de vogelkijkhut (en dan weer gewoon teruglopen).

De wandeling was heel plezierig.

3. Tussen lucht en rietkraag 12 juni 8.30 - 10.00 uur Vogelexcursie in de Noordpolder (door Frits Wilbrink)

Helaas ging er wat mis met de startlocatie; op onze website stond een andere locatie, welke niet geschikt was omdat er te weinig auto's konden parkeren. De gids heeft naar alle 7 mensen die zich hadden aangemeld een paar dagen van tevoren de goede locatie gemaild. Helaas had niet iedereen dat (goed) gelezen, waardoor hij met slechts vier mensen de excursie liep. Van wandelaars hoorde hij dat er mensen op de andere locatie hadden staan wachten. Erg jammer.

Frits had het toch wel leuk gevonden met het kleine groepje.

Stichting in den Scherminckel (SIDS):

SIDS organiseert tijdens Hoge Luchten 4 activiteiten:

1) Luchtige Archeologische Stadswandelingen
Deze lopen erg goed, de deelnemers zijn enthousiast. Wat ons betreft een succes!

2) Workshops 'Zit er een luchtje aan?' voor kinderen:
Hiervan organiseren we er 4: 2 zijn al geweest, met helaas weinig deelnemers. Waren wel leuke workshops met enthousiaste deelnemers. Maar bij de derde workshop zelfs geen deelnemers, die hebben we dus helaas moeten laten vervallen. Workshop 4 is over een paar weken, tot nu toe nog geen aanmeldingen. Zelf hadden we hier meer deelnemers verwacht, mogelijk is het door ons gekozen tijdstip (zaterdagmiddag 14u) niet handig. 1 keer was het extreem warm, dat kan een mogelijke oorzaak zijn...

3) Archeologietours Verborgene Vesting
Deze lopen erg goed, met ook hier enthousiaste deelnemers. Succesvol dus!

4) Tentoonstelling 'Stinkende leerlooiers in de vrije stadslucht'

Deze loopt, bezoekers zijn vol waardering, maar de belangstelling mag wel groter.

Wij merken dat de bezoekersaantallen aan onze tentoonstelling langzaam groeien, al had dat van ons wel wat sneller en meer mogen groeien. Deze berichten horen we echter van meerdere musea in het land.

We hebben wel al een aantal keren vernomen van bezoekers dat ze bewust een combinatie maakten tussen bezoek aan Markiezenhof en aan onze tentoonstelling.

Stadsgidsen Bergen op Zoom

Tijdens de looptijd van de expositie organiseert Stadsgidsen Bergen op Zoom meerdere malen de stadswandeling "Vanuit de hoogte".

Op het moment dat we deelnemers hebben zijn de deelnemers heel enthousiast en vinden het een mooie en bijzondere wandeling.

Echter we hebben weinig aanmeldingen gehad dit keer. Meestal lopen we gemiddeld met 2 tot 4 personen rond en dat is dus erg weinig. We hadden de wandelingen afwisselend op zaterdag en op zondag en dat elk weekend. Nu zijn we tot de conclusie gekomen dat dat wel een beetje veel is en dat we dat bij de volgende sessie Hete Vuren toch anders gaan doen en dus minder wandelingen.

Nu hadden we ook de pech dat telkens als er een mooie promotie stond in De Bode of in De Stem dat de link waar men zich kon aanmelden ontbrak. En dat is dan gelijk op dat moment een gemiste kans. En dat hebben we dus een paar keer gehad. Heel jammer was dat.

En dan de prijs. Wellicht zaten we daar ook aan de hoge kant. Dus de volgende keer sluiten we denk ik alleen af met een borrel en niet meer starten met een kop koffie met lekkers. Daar hebben we ook van geleerd.

Maar de mensen die de wandeling hebben gedaan waren heel enthousiast. En zeker als ze ook al de tentoonstelling hadden gezien hadden ze helemaal al een déjà vu omdat de combinatie schilderijen en tekeningen ook bij jullie te zien waren en bij onze wandeling ook terugkwamen. Kortom de combinatie was perfect!

Schrijverscollectief Schrijven en Schrappen

Al bij de expositie Koele Wateren gaf het schrijverscollectief Schrijven en Schrappen aan te willen aansluiten bij het activiteitenprogramma rondom de expositie. Bij de expositie Hoge Luchten was dat daadwerkelijk het geval. Er werd aangesloten met 2 activiteiten.

Elke bezoeker van de expositie kreeg de mogelijkheid geboden om een minischrijfworkshop mee te nemen op papier en hiermee aan de slag te gaan. Helaas was hier weinig tot geen belangstelling voor.

Er stonden 3 Schrijfworkshops gepland die in het museum plaats vonden waarop ingeschreven kon worden. Slechts een van de drie workshop (de eerste) ging door. Dat is op zich teleurstellend, maar de workshop die wel doorging was zeker de moeite waard.

De ervaring was dat de deelnemers intensiever naar de schilderijen keken en dat er verrassende dingen geschreven werden.

Voor de andere workshops waren er te weinig of geen aanmeldingen.

Workshop "Vlieger maken" door Anton Watzeels van het CKB.

Bij de exposities Lage Landen en Koele Wateren organiseerde we eerder 2 workshops waarbij de deelnemers werkten met klei; "Amforen met oren" en "Potvis potjes". Ditmaal werd het luchtige karakter van de expositie benadrukt door de workshop "vliegers maken".

Vooraf waren er 4 kinderen opgegeven. Maar daar kwamen al snel 4 kinderen bij.

Ik heb uitgelegd waarom we vliegers gingen maken: aansluiten bij thema hoge luchten.

De kinderen hebben eerst een ontwerp gemaakt van de tekening die op de vlieger moest komen. Daarna hebben ze die met potlood op de vlieger getekend en daarna met wasco ingekleurd. Vervolgens hebben we de vlieger verder in elkaar gezet.

We hebben foto's gemaakt voor de grote schouw in de ridderzaal.

Toen kwam het grote moment van het testen van de vliegers. Dit deden we op de binnenplaats. Toen ik na het opruimen vertrok, waren er nog kinderen rondjes aan het rennen....

De workshop was geslaagd. Misschien iets meer PR, zodat er volgende keer nog meer deelnemers zijn.

Lezingen over lucht en stank in de Oudheid

Classicus Ward Warmoeskerken sloot aan bij Hoge Luchten met twee lezingen in onze Hofzaal over lucht en stank in de Oudheid. Lucht, we kunnen niet zonder. Dat wisten de oude Grieken al. Het gold bij hen al als één van de vier elementen. Maar waarom dachten sommige Grieken dat alles in de wereld uit lucht bestaat? En welke rol speelt lucht in de Romeinse architectuur? Wat is lucht volgens de Romeinen? En wat voor luchtje zat er eigenlijk aan die Grieken en Romeinen zelf? Hoe erg stonk het in de Oudheid? En wat deden de mensen destijds tegen de stank?

Deze twee lezingen werden gehouden in het kader van de expositie *Hoge luchten, schatten uit het Rijks* in het Markiezenhof en de expositie *Stinkende leerlooiers in de vrije van SIDS*.

VTS-rondleiding 17 juni 2022

Het streven bij de expositie Hoge Luchten was om meer mensen kennis te laten maken met de VTS-methode. Helaas hebben we bij de expositie Koele Wateren helemaal geen VTS-gesprekken kunnen doen vanwege de toen geldende restricties rondom corona. Omdat we binnen museum het Markiezenhof momenteel in een impasse verkeren door een grootscheepse gemeentelijke bezuiniging was de inzet van museumdocenten niet mogelijk waardoor we geen scholen konden ontvangen. Ook voor reguliere bezoekers is de VTS methode niet ingezet omdat we geen gesprekleiders hadden die we konden inzetten en dus zijn er geen VTS-gesprekken gevoerd. Om toch te voldoen aan de gestelde verplichting hebben we met de cursisten van het jongerenatelier van het CKB een VTS-gesprek gevoerd op vrijdag 17 juni met het idee één is meer dan geen. We hebben met een groep van 12 cursisten de expositie bezocht en samen hebben we 3 schilderijen bekeken en besproken. Het blijft een boeiende methode waarbij iedere deelnemer uitgenodigd wordt om mee te kijken en te praten. Verwondering ontstaat doordat er steeds nieuwe zaken ontdekt worden in een werk en het is prachtig om te zien dat er ruimte is voor ieders interpretatie. Door samen te kijken en door te luisteren naar elkaar en de gespreksleider treedt er een vertraging op waardoor meer ruimte ontstaat om een kunstwerk te doorgronden en zo een blijvende indruk achter te laten.

Schatkamer 2

Bergse audiotour

In Bergen op Zoom zijn we bij de expositie Lage Landen gestart met het maken van een eigen audiotour. Bij Koele Wateren hebben we dit als educatiegroep opgepakt en hebben we samen twee verschillende audiotours gemaakt: de Rijksmuseumtour, met verhalen van Jenny Reinaerts, en een kindertour met verhalen, opdrachten en liedjes.

Naast deze twee audiotours maken we in Bergen op Zoom, sinds Lage Landen, nog een eigen audiotour met Bergse verhalen.

Los van de Bergse verhalen hebben we verder nog zelf de inleiding op de tentoonstelling opgenomen, ingesproken door Yolande Kortlever, projectleider M6 Markiezenhof. De inleiding van de kindertour is ingesproken door Pippa Staal.

Voor de invulling van de audiotour met Bergse verhalen, hebben we de verbinding gezocht met de Rijksmuseum schilderijen door onder andere een weerkundige te vragen een verhaal te vertellen bij twee schilderijen met prachtige wolkenluchten. Bij een landschap met lucht en vogels heeft een vogelkenner van de Vereniging voor Natuureducatie een verhaal verteld over zijn beleving en de vogels in de lucht.

Voor een verbinding met een van onze eigen objecten, een maquette van de toren van de Sint-Gertrudiskerk op de Markt in Bergen op Zoom, heeft de stadbeiaardier een mooi verhaal verteld over de functie van het klokkenspel vroeger en nu en bovendien een prachtig stukje muziek gespeeld. Ook een mooie verbinding door de tijd heen maakte de kermisexploitant Frank Vale door zijn verhaal over zijn beroep als kermisexploitant, een vak dat al generaties lang in zijn familie wordt doorgegeven.

Onderstaand de mensen die hun medewerking verleenden aan de audiotour;

Naam	beroep/functie	titelverhaal
Janno den Engelsman	Stadsbeiaardier	Torenmuziek = carillonspel
Peter de Krom	Tuinder	Boontjes
Eduard Cleiren	Kermisvrijwilliger	Kleine uitleg reparatie en onderhoud
Frank Vale	Kermisexploitant	Het rad blijft draaien
Frits Wilbrink	IVN	Geniet van het landschap en de vogels
Nadine Withagen	Med. collectiebeheer	Verstopt achter de wolken
Rob Groenland	Meteoroloog KNMI	Hollands Licht Dreigende winterlucht

Social inclusion

We hebben voor deze editie ons verder verdiept in social inclusion. Zie ook de uitgebreide beschrijving onder het kopje 'Inclusie'.

Omdat deze term op onbegrip stuitte is gekozen voor het bredere begrip 'toegankelijkheid en beleving'. We hebben samen diverse Webinars gevolgd. Naast deze Webinars die we samen volgden is er door verschillende groepsleden verslag gedaan van Webinars die zij op eigen conto volgden waar we als groep ons voordeel mee kunnen doen en hebben gedaan. Hieronder staat een beschrijving van de webinars die we samen hebben gevolgd.

Webinars en infosessies vanuit de M6 educatiegroep.

2 2 2021 infosessie Guide ID seminar visueel beperkten.

Guide ID presenteerde de mogelijkheden voor hun systeem met betrekking tot visueel beperkten. Naast het gebruik van de app benadrukt men ook dat de identifier en podcatcher verder kunnen worden uitgebreid. Dit biedt meer mogelijkheden om beeldbeschrijvingen en soundscapes toe te voegen. Dit is erg handig omdat we bij de expositie verder focussen op inclusie. Ook besprak men de mogelijkheid voor een familietour en quiz met de apparatuur welke we in zouden kunnen zetten bij de expositie Hete Vuren.

9 2 2021 Visual thinking in the museum door Claire Brown.

Het ging hier om een kennismaking met Claire Brown en de verschillende thinking routines; dat zijn er heel veel. Deze routines bieden een schat aan mogelijkheden waar bij je, in tegenstelling tot de VTS-methode, aan de voorkant precies kunt benoemen welke vaardigheden er getraind worden en dus naar welke uitkomst je op weg bent.

9 3 2021 Workshop beeldbeschrijvingen door Anne Bottenheft.

Anne Bottenheft van Dedicon gaf ons handvaten om te komen tot een beeldbeschrijving. Aan bod kwam het scheppen van een raamwerk, scene setting, tactiele voorbeelden, kennis over de doelgroep, het menselijke brein om zo te komen tot het daadwerkelijk samenstellen van een beeldbeschrijving. Vooral de informatie over de doelgroep was erg welkom om zo goed mogelijk aan de slag te gaan met het maken van beeldbeschrijvingen.

6 4 2021 Accesability workshop bewustwording door Severine Kas.

Waar moet je aan denken als het gaat over toegankelijkheid? Het gaat vooral over bewustwording van hoe toegankelijk je museum is voor mensen met een beperking, het zij visueel, auditief, cognitief of op het gebied van mobiliteit. Een heleboel aandachtspunten werden op ene rij gezet. Van parkeerplaats tot hoogte van de balie, breedte doorgangen maar ook lichtinval, lettertype en kleur en heel belangrijk; de omgangsvormen. Het boekje Museum open u biedt een schat aan informatie en veel laaghangend fruit wat zo te plukken is.

16 11 2021 Ogen en oren te kort door Elvera van Leeuwen.

Dit Webinar werd aangeboden door Guide ID in het kader van het toegankelijker maken van de audiotours.

24 5 2022 Visual Thinking in the museum door Claire Brown, deel 2

We hebben elkaar de afgelopen jaren in de voorbereiding naar de expositie Hoge Luchten voornamelijk online gesproken. Ondanks het feit dat we elkaar liever in levenden lijve treffen hebben we wel gemerkt dat er voordelen zijn aan online vergaderen. Omdat de deelnemende musea ver van elkaar verwijderd zijn kost het veel tijd om elkaar op te zoeken. Door onze online vergaderingen hebben we elkaar dit jaar vaker gesproken dan voordien. Al de workshops hebben we online gedaan met uitzondering van een laatste op 24 mei 2022 waarbij de hele educatie groep bij elkaar kwam in het Markiezenhof in bergen op Zoom waar we een vergadering hebben gecombineerd met een workshop van Claire Brown over VTM.

De vele mogelijkheden die de VTM methode biedt, ook in combinatie met VTS, maakt ons erg enthousiast om er mee aan de slag te gaan op het moment dat in Bergen op Zoom de educatie weer opgepakt gaat worden.

VTS-verdiepingscursus.

Omdat de VTS-methode ook bij de expositie Hoge Luchten werd ingezet wilden we ons verder bekwamen in de methode en schreven ons in 2020 in voor de gevorderdencursus VTS. Helaas duurde het tot januari 2022 vooraleer we daar mee aan de slag konden. Dit was een 3-daagse cursus online. Het praktijk gedeelte moet door omstandigheden nog ingepland worden.

In de online sessies kwamen de 5 fases van esthetische ontwikkeling aanbod. Er werd aandacht besteed aan in beeld brengen van het denken in concepten, het kijkgedrag en het denkgedrag van de deelnemers bij een VTS-gesprek. Van daaruit hebben we verkend welke concepten je kunt identificeren en framen zodat je opmerkingen van de deelnemers kunt samenvatten en op deze manier kunt teruggeven in je antwoord op de vraag "Wat gebeurt er in deze afbeelding?". Vanuit die kennis kun je een inschatting maken in welke fase de deelnemers zitten qua esthetische ontwikkeling en dat heeft gevolgen voor je beeldselectie. Daar is dan ook uitvoerig op ingegaan. Uiteraard hebben alle deelnemers aan de gevorderdencursus samen geoefend. Het was fijn om deze kennis weer af te stoffen, aan te vullen en te oefenen en daarom kijken we uit naar het praktijk gedeelte.

Audiotours

We hebben wederom samen de Rijksmuseum audiotour vormgegeven waarin we ditmaal soundscapes hebben opgenomen en beeldbeschrijvingen. De beeldbeschrijvingen hebben we zelf gemaakt met de kennis die we hebben opgedaan tijdens een workshop.

Ook is weer een speciale kindertour gemaakt met liedjes, verhalen en opdrachten.

‘Stadslucht maakt vrij’: videoportretten en lespakket

Bij de expositie Hoge Luchten is wederom de samenwerking gezocht met hedendaagse kunstenaars. Voor deze editie is het kunstenaarsechtpaar Martin en Inge Riebeek gevraagd om een serie

videoportretten te maken rondom het thema vrijheid. Voor Harlingen en Zutphen hebben zij inwoners van de stad geïnterviewd met de vraag “Wat betekent vrijheid voor jou in deze stad?” Tijdens de voorbereiding van de expositie Hoge Luchten in Bergen op Zoom hebben we het echtpaar Riebeek ontmoet om kennis te maken en te bespreken wat hun werkwijze is, wat hun verlangens zijn en waar we hen konden helpen en ondersteunen. Omdat de periode waarin zij aan de slag gingen in de winter viel, liepen zij ertegenaan dat er weinig spontane ontmoetingen ontstonden met inwoners van Bergen op Zoom, omdat er simpelweg weinig mensen op straat waren. Wij hebben zoveel mogelijk meegedacht en hen in contact gebracht met mogelijke kandidaten. Uiteindelijk vonden zij hier zelf hun weg in wat resulteerde in een geweldig mooie reeks van portretten, die te zien zijn via de link: www.vimeo.com/hogeluchten

Vanuit de projectleiding M6 kregen we als educatiegroep de opdracht om een verbinding te maken met het middelbaar onderwijs, de expositie en de videoportretten. Dit hebben we gedaan door een lesprogramma te ontwerpen waar hedendaagse vrijheid verbonden wordt aan de vrijheid die beschreven wordt in de expositie door de ondertitel; “Stadslucht maakt vrij”. Door de uitgangsvraag van het echtpaar Riebeek als leidraad te nemen maakten we de verbinding met de door hen vervaardigde videoportretten.

De aanzet tot het lesprogramma is bedacht door de hele educatiegroep. De daadwerkelijke uitwerking is vormgegeven door museum het Markiezenhof. Wij hebben hiervoor contact gezocht met docenten uit het middelbaar onderwijs omdat we aan de voorkant wilden onderzoeken waaraan het lesprogramma moest voldoen, om voor het middelbaar onderwijs interessant te zijn zodat het ook gebruikt zou worden. Met de tips en adviezen zijn wij aan de slag gegaan en hebben we een laagdrempelig lesprogramma gemaakt met een PowerPointpresentatie voor de leerlingen en de docent, een docenten handleiding en een leerlingenwerkblad. Dit geheel is prachtig vormgegeven door Studio Zandbij uit Bergen op Zoom.

Het materiaal was op tijd klaar voor de opening van de expositie in Harlingen maar omdat deze in de zomerperiode viel is het lesprogramma weinig afgenomen. In Zutphen is er door personeelwisseling weinig ruchtbaarheid aan gegeven en dus weinig gebruik van gemaakt. Helaas moeten wij in Bergen op Zoom concluderen dat we door tijdgebrek te laat waren met de PR waardoor het lesprogramma ook hier weinig is afgenomen.

Het volledige lesprogramma is makkelijk bereikbaar voor scholen en te downloaden via de site Schatten uit het Rijks. Daardoor is het ook na de expositie te bereiken en te gebruiken, ook zonder dat de expositie bezichtigd wordt door de scholen. Aangezien vrijheid het thema is van dit lesprogramma zou het voor het middelbaar onderwijs ook interessant kunnen zijn in de mei periode.

Vrijwilligers

Het Markiezenhof bouwt al enige jaren aan een poule van vrijwilligers die de reguliere suppoosten ondersteunen. Deze poule breidt zich gestaag uit en de inzet krijgt steeds meer een structureel karakter met als doel de service voor de museumbezoeker te verhogen. Ten behoeve van de tentoonstelling 'Hoge Luchten' was de bestaande capaciteit echter nog niet voldoende om de tentoonstellingszalen continue te bemensen. Om de capaciteit uit te breiden is een facebookcampagne gestart en is contact gezocht met de vrijwilligerscoördinator van de gemeente. Zij heeft de banden aangehaald met Stichting Stadsgidsen. Deze stichting houdt onder meer toezicht in andere monumenten in de stad. Dit samenwerkingsverband heeft wederzijds 4 nieuwe vrijwilligers opgeleverd. In de huidige pool zaten al 3 vrijwilligers die zowel SBM als Markiezenhof ondersteunden. De vrijwilligers zijn ingezet na een persoonlijk onderhoud met de coördinator van de servicemedewerkers. Had men zich aangemeld via het samenwerkingsverband werden de gesprekken gevoerd de coördinator SBM en coördinator service Markiezenhof. Er is een informatiebijeenkomst gehouden waarin de mensen zijn geïnformeerd over de tentoonstelling/ BHV en hospitality. Bij deze informatiebijeenkomst ontvingen de vrijwilligers ook de catalogus. De inspanningen hebben geresulteerd in een toename van 13 inzetbare vrijwilligers tot een totaal van 40 inzetbare vrijwilligers waarvan 5 vrijwilligers alleen tijdens de Rijkstentoonstellingen suppoosten. Aangetekend is hierbij dat 2 bestaande vrijwilligers hebben aangegeven niet te kunnen suppoosten omwille van hun eigen gezondheid.

De kwaliteit van de surveillancegroep is t.o.v. Lage Landen en Koele Wateren toegenomen vanwege de reeds opgedane ervaring in het Markiezenhof alsmede in de andere monumenten van de stad. De groep bestond hoofdzakelijk uit gepensioneerden maar ook uit scholieren en werkenden. We hebben 2 jongeren vanuit een coaching traject mogen begeleiden in hun re-integratie. Eén ervan is wegens gezondheidsredenen gestopt. Met de andere jonge dame gaat het zo goed dat zij haar opleiding oppakt in september en ons wil blijven ondersteunen. Hun enthousiasme voor specifiek het Markiezenhof en het bijzondere karakter van de tentoonstelling was de gemeenschappelijke factor. De gemiddelde leeftijd is enigszins gedaald. Er is ook duidelijk minder uitval of verzuim genoteerd. De vrijwilligers werkten gemiddeld 1 dagdeel per week van 3 uur. Waarvan een klein aantal van ongeveer 5 mensen soms 3-4 dagdelen bereid waren te komen en ook in te springen bij evenementen. De betrokkenheid van de vrijwilligers was bij deze tentoonstelling groot. De gehele groep was erg enthousiast over de tentoonstelling.

Deze tentoonstelling is er een appgroep in het leven geroepen waarin verzoeken voor vervang werden geplaatst. Deze wordt als zeer positief ervaren. Hierdoor wordt er op iedereen appél gedaan en niet altijd op dezelfde personen.

Na de tentoonstelling hebben 29 vrijwilligers aangegeven op reguliere basis te willen blijven suppoosten, 2 zijn in geval van nood oproepbaar en alle overige vrijwilligers zijn volgend jaar beschikbaar voor Hete Vuren. Vier vrijwilligers hebben op mijn vraag aangegeven SBM te willen

ondersteunen in de periode tussen Hoge luchten en de volgende tentoonstelling 'If cloths could talk'.

Kortom: we zijn ontzettend blij met de inzet, samenwerking en betrokkenheid van onze vrijwilligers.

Samenwerking

Samenwerking M6 educatiemedewerkers

Zoals eerder benoemd in de evaluatie van Koele Wateren is de M6 educatie groep een heel fijne groep waarin heel prettig wordt samengewerkt en kennis wordt gedeeld. De opzet van de serie exposities in het toen nog M5 project was dat we een lerende organisatie zouden zijn en dat is zeker van toepassing op deze educatiegroep.

Er hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan. Zo heeft Maud van Tongeren afscheid genomen van museum Gouda en dus ook van de M6 educatiegroep. Evenals Anita Kuipers die afscheid nam van museum Zutphen en dus ook niet langer deel uitmaakt van onze educatie groep. Sandra Overweg, die Maud al een tijdje vervangen heeft voor haar vertrek blijft verbonden aan de educatie groep. Voor museum Zutphen is Raïssa Velders aangetrokken. Al eerder voegde Renske Heisen zich bij ons vanuit het Limburgs museum.

Samenwerking M6 conservatoren

De conservatoren hebben voornamelijk via de mail contact met elkaar. Voorafgaand aan de expositie worden de Rijksmuseum schilderijen onderling verdeeld voor het schrijven van de bijbehorende teksten. Omdat we elkaar toch een keer 'live' wilden zien organiseerde Lian Jeurissen een online overleg. We konden toen gelijk kennis maken met onze nieuwe M6 collega Pepijn Reeser van het Limburgs Museum.

Samenwerking M6 PR/marketingmedewerkers

Ook vanuit het PR-team hebben we met name digitaal overleg gehad, via de mail en een keer via zoom. De mannen van Make Your Media hebben het mediaplan geïntroduceerd. Het is altijd fijn om elkaar weer even te spreken, de teksten voor de radio en tv-spotjes zijn kwamen aan bod. Verder kennis gemaakt met de collega van het Limburgs Museum.

Het stadsprofiel van Bergen op Zoom, 1634 door Samuel de Swaef (Middelburg, 1597 – Bergen op Zoom, 1636).

Leerpunten

Dé publiekstrekker zoals de japon van Máxima bij Lage Landen is niet gevonden. Het is gebleken dat dit niet bij elke editie haalbaar is.

Bij Koele Wateren hebben we een aantal stevige ophanghaken van het Rijksmuseum moeten lenen. Dit jaar hebben we hier zelf in voorzien (40 stuks). Voor de komende editie hebben we er nog 40 aangekocht en is het raadzaam om te onderzoeken of er ophangdraden bestaan die nog meer gewicht kunnen tillen (in samenwerking met de rails en de haak). In Hete Vuren kunnen de schilderijen zwaarder zijn dan in de vorige edities.

De tentoonstelling van Arsis is dit jaar niet alleen in de Tuinzaal te zien maar voor het eerst ook op de Grote Galerij. Deze ruimte leent zich dankzij zijn langgerektheid uitstekend voor het tonen van (hedendaagse) sculpturen. Deze ruimte dient ook bemenst te worden met een zaalwacht. Helaas is het niet mogelijk geweest om dit op alle dagen te realiseren en is de ruimte alleen op vrijdag en in het weekend open geweest. De tentoonstelling is een mooie aanvulling op de tentoonstelling in de Schatkamers.

Gekopieerd uit de vorige evaluatie: in het kader van: doen we dit de volgende keer?
De boekjes met de Engelse vertaling zouden bij de volgende edities in de Schatkamers verkrijgbaar moeten zijn, zodat de buitenlandse bezoeker die zelf kan pakken.

De klimatologische eisen die Museum Boijmans van Beuningen stelde voor het bruikleen konden we helaas niet waarmaken. Door miscommunicatie, communicatie over teveel schijven, is dit misgegaan. Dit is onderkend en het bruikleen is retour gezonden naar de bruikleengever.

Voor de volgende expositie Hete Vuren is het aan te raden om de expositie Hete Vuren en de expositie van Arsis apart van elkaar te openen, zodat er voldoende aandacht kan gaan naar de kunstenaars van Arsis die dan ook hun aanhang kunnen uitnodigen voor hun vernissage.

Het uitbesteden van de opening levert voor de projectleider niet minder stress op. Integendeel bij Hoge Luchten. De vraag is of we dit de volgende keer weer willen.

Het is niet raadzaam om een schilderij met een beeldbeschrijving in de audiotour vlakbij de ingang van een zaal te hangen. Bezoekers staan daar langer, waardoor de doorgang belemmerd kan worden, en soms proberen ze achter de rails te komen om de details beter te zien. Hier werden onze vrijwillige zaalwachten erg nerveus van. Bij het schilderijtje van de Koepoort van Delft door Vertin hebben we dit opgelost door het betreffende detail uitvergroot bij het tekstbordje te plaatsen.

Wat betreft educatie is niet alles uit de verf gekomen wat we hebben bedacht. Aan de ene kant kwam dat door de beperkingen die volgen uit de grootscheepse reorganisatie en bezuinigingen waarin de gemeente Bergen op Zoom verkeert. Aan de andere kant door een stukje tijdgebrek. Vooral op het gebied van PR valt er wat te halen. Zoals benoemd waren we te laat met de PR voor het lesprogramma "Stadslucht maakt vrij". We hadden eerder onze berichtgeving naar de scholen moeten regelen.

Uit de conclusie van Maaike Brink blijkt hoe belangrijk social media is en dat is een kans voor educatie die we verder kunnen onderzoeken.

Publieksenquête

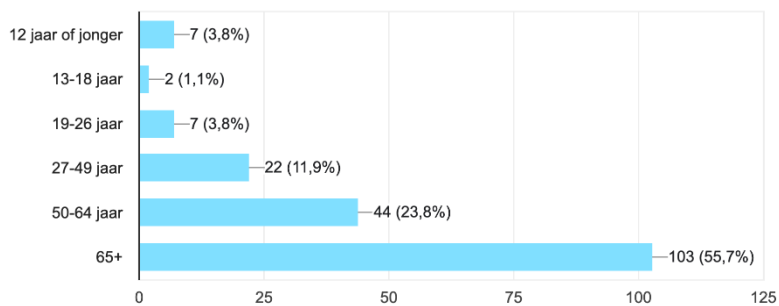
Gedurende de tentoonstelling Hoge Luchten zijn er diverse bezoekers gevraagd om een enquête in te vullen. In totaal hebben 186 bezoekers de enquête ingevuld. Hieronder staan de belangrijkste resultaten die betrekking hebben over de bezoekers, beleving en kwaliteit van de tentoonstelling.

LEEFTIJD

Het merendeel van onze bezoekers is 65+ (55,7%), daaropvolgende 50-64 jaar.

Leeftijd

185 antwoorden

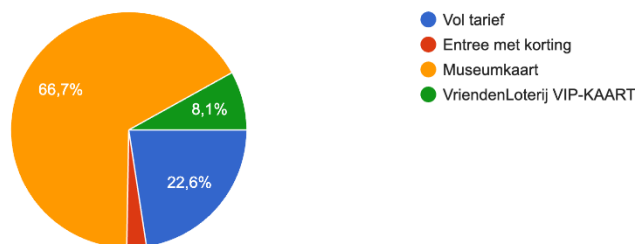

MUSEUMKAART

Ruim 65% van de bezoekers is in het bezit van een museumkaart.

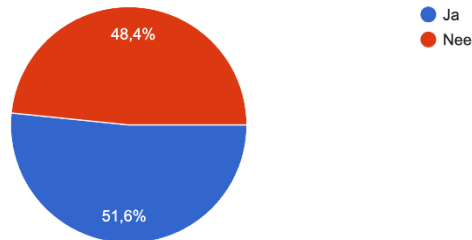
Entreesoort

186 antwoorden

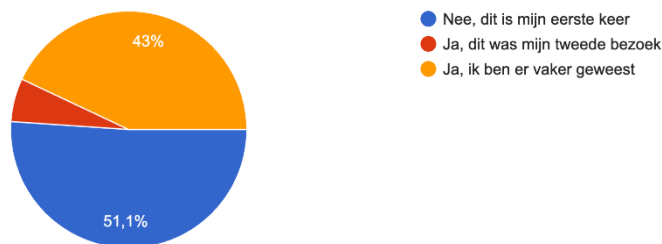
Op de vraag of onze bezoeker speciaal naar de tentoonstelling Hoge Luchten is gekomen, antwoordde iets meer dan de helft met een ja.

Ben je speciaal voor Hoge Luchten naar het Markiezenhof gekomen?
186 antwoorden

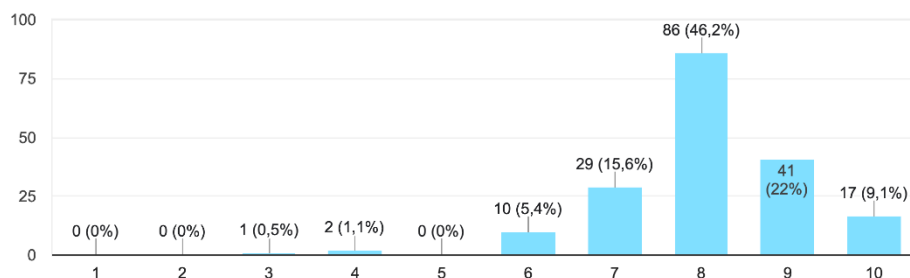
Voor 51,1% van de bezoekers is dit de eerste keer dat ze een bezoek brengen aan het Markiezenhof, voor 8% is het hun tweede bezoek, en 43% is meer dan twee keer geweest.

Heb je het Markiezenhof al vaker bezocht?
186 antwoorden

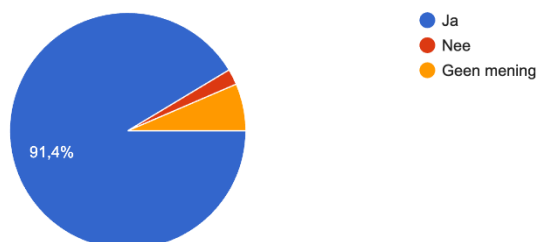
Op de vraag welk rapportcijfer, op een schaal van 1 (zeer slecht) tot 10 (uitstekend), je zou geven voor de tentoongestelde werken van het Rijksmuseum voor Hoge Luchten, gaf de meerderheid van de bezoekers de tentoonstelling een 8,1.

Welk rapportcijfer op een schaal van 1 (zeer slecht) tot 10 (uitstekend) zou je geven aan de tentoonstelling Hoge Luchten?
186 antwoorden

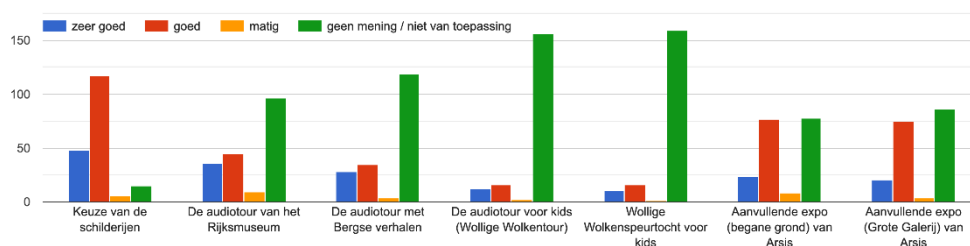
De tentoonstelling bestaat uit schilderijen van Nederlandse stadsgezichten, zee- en landschapsschilderijen. Wij denken dat dit typerend is voor Nederland. Ben je het hiermee eens? 91% van onze bezoekers was het er mee eens.

De tentoonstelling bestaat uit schilderijen van Nederlandse stadsgezichten, zee- en landschapsschilderijen. Wij denken dat deze typisch Nederlands zijn. Ben je het daar mee eens?
186 antwoorden

Aanvullend aan de tentoonstelling waren er diverse items en collecties te zien. Gemiddeld vonden onze bezoekers deze aanvullingen goed.

Graag horen we jouw mening over het volgende:

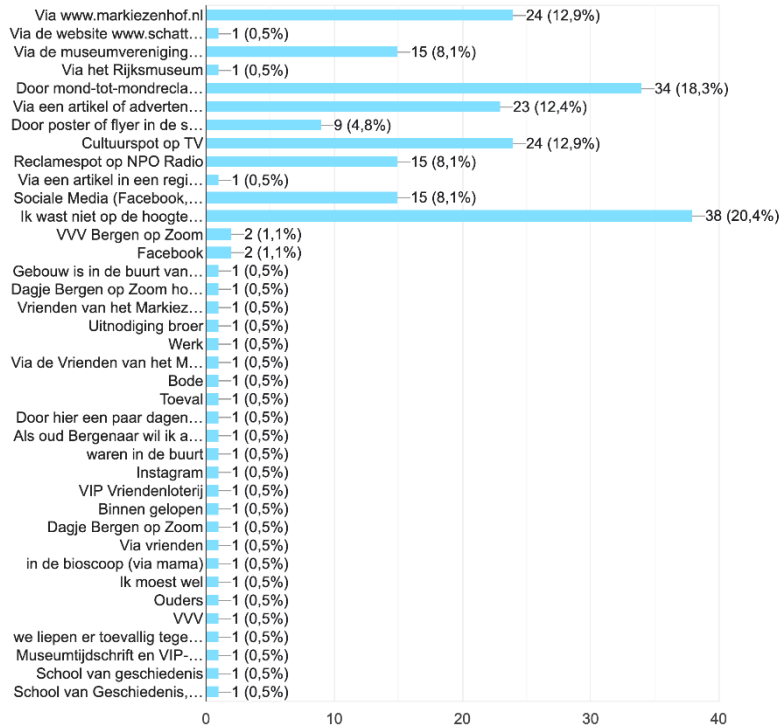

Op de vraag 'op welke wijze ben je bekend geworden met deze tentoonstelling?' blijkt dat de website van het Markiezenhof een belangrijke informatiebron is. Hieronder het volledig overzicht, gerangschikt op populairste bronnen:

1. Door mond-tot-mond reclame (familie, vrienden, kennissen)
2. Via de website van het Markiezenhof (www.markiezenhof.nl)
3. Cultuurspot op TV
4. Reclamespot op NPO Radio
5. Advertentie of artikel in een regionaal/landelijke krant of tijdschrift (Collect)
6. Via de museumvereniging (museumkaart)
7. Via social media (Facebook)
8. Affiche, poster, flyer
9. Via het Rijksmuseum
10. Overige (dagje weg, toeval, Keuzedag NS, etc.)

Op welke wijze ben je bekend geworden met deze tentoonstelling? (meerdere antwoorden mogelijk)

186 antwoorden

Enkele 'quotes' uit de enquête:

- Hele mooie gevarieerde collectie.
- Verrassend mooie contrasten licht/donker.
- De connectie met kunst uit Bergen op Zoom en omgeving is erg leuk.
- Mooie schilderijen, audio uitleg ook heel leuk.
- Mooie collectie met unieke werken, audiotour prima verzorgd
- Werken die je anders niet zo snel ziet.
- De verscheidenheid is zo mooi!
- Het is met ongelooflijk veel zorg opgezet en heel bijzonder.

HOGE LUCHTEN

02-04-2022 – 24-07-2022

Markiezenhof
Bergen op Zoom

schattenuithetrijks.nl

COLOFON

PROJECTONTWIKKELING EN ORGANISATIE

Deze tentoonstellingsreeks is het resultaat van een unieke, meerjarige samenwerking tussen Rijksmuseum Amsterdam en vijf stadsmusea: Westfries Museum te Hoozn, Stedelijk Museum Zutphen, Gemeentemuseum Het Hannemahuis te Harlingen, Museum Gouda en Museum het Markiezenhof te Bezgen op Zoom.

REALISATIE EN INRICHTING HOGE LUCHTEN

Markiezenhof i.s.m. Rijksmuseum

TEKST EN INHOUD PUBLICATIE

Dr. Gerard de Kleijn, werkgroep Conservatoren M5
Met dank aan het Rijksmuseum

VORMGEVING

Markiezenhof, 3MegaWatt en Page & Postex Graphics

TENTOONSTELLINGSCONCEPT, SELECTIE EN TEKSTEN

Dr. Gerard de Kleijn, werkgroep Conservatoren M5 en Markiezenhof

PUBLICITEIT EN MARKETING

Werkgroep Marketing & Communicatie M5 en Markiezenhof

EDUCATIE EN BEGELEIDING

Werkgroep Educatie M5 en Markiezenhof

FILM STADSLUCHT MAAKT VRIJ

Martin en Inge Riebeek

ANIMATIE SCHUIFDEUREN

Bigboy Film

AUDIOTOUR

Dr. Jenny Reynaerts, Rijksmuseum Amsterdam,
Jeroen Wierix en Frank Belt, e.a.
Meer info ter plekke

RIJKS MUSEUM

VSBfonds.
Laten en niet meer

ZABAWAS

JANIVO
STICHTING

VRIENDEN
LOTERIJ
SINCE 1987